

[Kritika Augustinova pojetí pojmenování]

88-226

Český překlad Augustina, *Confess.* I/8:

„(...) Pomáhal jsem si pamětí, když pojmenovali nějakou věc a podle pojmenování se k ní obrátili, viděl jsem a zapamatoval jsem si, že tu věc nazývají tak, jak to zaznělo z jejich úst, když na ni chtěli ukázat. Že to vskutku chtěli, bylo zjevné z pohybu jejich těla, té přirozené řeči (jazyka) všech národů, jak se zračí z výrazu tváře, z pohybu očí, z pohybu údů a zvuku hlasu, které všechny vyjadřují stav ducha, když o něco prosí, když po něčem touží, když se něco má zavrhnout nebo udělat. Častým slyšením slov stejně užitých v různých větách jsem začal pomalu být schopen pochopit, jaké věci jsou jimi označovány, a můj jazyk těmi slovy řekl to, co jsem chtěl. (...)“ (slovensky s. 27, Loeb latinsky 24-6; angl. 25-7)

Pojmenování = označení slovem. To je něco jiného než „vyjádření stavu ducha“, a dokonce i něco jiného, než vysuzování významu z častého slyšení v různých souvislostech vět (i okolností). Intencionalita mimiky apod. není předmětná. Augustin zcela pomíjí rozdíl mezi promlouváním archaických lidí (myslících mytickým způsobem, tedy bez distance mezi mínícím a míněným) a mezi promlouváním evropských lidí po vynálezu a rozšíření pojmového myšlení a pojmů. Všechno se znázorňuje a objasňuje na vztahu slov a předmětů. Ale hlavní vlastností jazyka je vypovídání ve velkých slovních celcích, v líčeních a vyprávěních. A tam jde o něco jiného, totiž právě o stav mysli, prožívání, představování ve smyslu zpřítomňovaného prožívání, o život v myšlence. To vše pak v evropské tradici zůstává zapomenuto a zasuto, protože se s tím pracuje jen nevědomky a nereflektovaně (jakoby bez distance – relikť mýtu?).

14. II. 88